

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН І ГЕОГРАФІЇ
ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД "ХАРКІВСЬКИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-
МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ТУРИЗМУ"
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали VII Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
(28 лютого 2024 р., м. Харків)**

**Харків
2024**

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра суспільно-економічних дисциплін і географії
Обласний комунальний заклад
«Харківський організаційно-методичний центр туризму»
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали VII Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
(28 лютого 2024 р., м. Харків)**

Харків 2024

УДК 37.014

*Хорошев Олександр Миколайович,
кандидат історичних наук, доцент
кафедри соціальних і гуманітарних
дисциплін Національного університету
цивільного захисту України, м. Харків*

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Кожне суспільство у всі часи створює таку навчальну систему, яка найбільше відповідає його цілям та завданням. Економічні та соціально-політичні зміни суспільства неодмінно потребують нової навчальної системи та інноваційних технологій. Нові виклики мінливого світу призводять до пошуку адекватних реакцій на них.

Одним з головних викликів, які постають перед освітньою системою будь-якої країни є світова глобалізація. Невід'ємною частиною цього процесу є вільний рух інтелектуальних ресурсів – інформації, наукових ідей, кваліфікованих кадрів. Інтеграція учбових закладів, створення міжнародних навчальних програм та мереж відображують тенденцію до формування єдиного інтернаціонального освітнього простору. Перехід до інформаційного суспільства формує нове середовище і нові правила поведінки, включаючи відношення до навчання і вибору професії. У першу чергу це впливає на молоде покоління. Орієнтуючись на вимоги працедавців молодь вимагає іншого змісту та якості освіти.

Нові потреби суспільства, держави, ринку праці призводять до зміні змісту, філософії освіти [2, с. 3-4]. Вирішальними факторами оцінки діяльності закладу вищої освіти стає інтерес до випускників з боку працедавця, рівень заробітної платні та кар'єрне зростання.

Якщо раніше навчальна сфера базувалася на тому, щоб задовільнити потреби індустріального суспільства, то зараз мова йде про запити постіндустріального світу, базою якого є економіка знання. Наука і техніка в наші дні розвиваються такими темпами, що постійно зростає потреба у нових знаннях. Конкурентноздібна економіка потребує професіоналів, які будуть готові не лише регулярно підвищувати свою кваліфікацію, але й, при необхідності, змінювати її. Якість підготовки випускника буде полягати не лише в умінні аналізувати і вирішувати проблеми, але й в його здібності вдосконалювати технології власної діяльності. Науково доведено, що оновлення знань в цілому відбувається кожні п'ять років, в деяких галузях – три роки, а у комп'ютерних технологіях – кожні рік-два. Сучасна парадигма освіти полягає у переході від освіти знання до освіти діяльної, особистісно-орієнтованої і передбачає забезпечення випускника не скільки сумою знань, а набором компетенцій, які допомагають йому мобільно адаптуватися до мінливих соціально-економічних умов і використовувати свої знання при створенні нової конкурентної продукції.

Технології, які постійно оновлюються, роблять особливо актуальною ідею навчання протягом всього життя [1]. Перед сучасними закладами вищої освіти постають нові завдання, а також відкриваються нові можливості.

На зміну освіті «раз і назавжди» приходять «освіта через усе життя». Це призводить до розвитку нових видів навчання. Заходи вищої освіти вимушені перебудовуватися під потреби в професійній освіті різних категорій населення: студентів, які працюють, студентів зрілого віку, здобувачів вищої освіти на дому, дистанційно тощо. Особливо гостро ця проблема постала у наші часи, що пов'язано з пандемією коронавірусу та повномасштабними бойовими діями, коли використання традиційних методів навчання неможливо. Розвиток системи безперервного професійного навчання створює механізми залучення працедавців до розробки навчальної політики, стандартів якості освіти і дозволяє максимально враховувати потреби ринку праці. Глобальною

тенденцію стає зростання масовості вищої освіти, отримання якої стає своєрідною соціальною нормою.

Розвиток безперервної освіти потребує від закладів вищої освіти нових організаційно-економічних рішень щодо реалізації програм підвищення кваліфікації та професійної перепідготовки населення. Розширення масштабів такої освіти призводить до необхідності нових рішень, які забезпечували б достатній рівень робітників у різних регіонах.

Бурхливий розвиток інформаційно-комунікативних технологій призводить до революційних змін у багатьох сферах діяльності закладів вищої освіти. В наші дні ефективне управління можливо лише на основі автоматизації ключових процесів і створення єдиного інформаційного середовища, яке б відповідало стратегічним цілям закладу.

В організації навчального процесу збільшується вплив дистанційних технологій, феномен яких полягає в можливості одночасно задовольняти вимоги як здобувача вищої освіти, так і навчального закладу. Можливості вищих навчальних закладів, які окрім традиційного підходу до навчання, працюють тепер і онлайн не обмежуються площею або кількістю місць в аудиторіях, а у студентів, багато з яких поєднують навчання з роботою, відпадає необхідність у аудиторних заняттях та з'являється можливість отримання більшої кількості знань та компетенцій за рахунок більш гнучкого використання навчального часу. Також для багатьох здобувачів дистанційне навчання стало єдиною можливістю отримання освіти, оскільки проблема доступу до вищої освіти в Україні пов'язана не тільки з фінансовими обмеженнями сімей, але й з неможливістю відвідування занять через бойові дії, які до того ж викликали значну внутрішню міграцію.

Таким чином, особливо актуальною для закладів вищої освіти стає нова ідеологія, відповідно до якої не студент приходить до університету, а університет приходить до студента. Створюються умови для територіальної,

соціальної та академічної мобільності здобувачів вищої освіти. Ця модель відкритої освіти передбачає відсутність обмежень у вступі до освітнього закладу, розробці індивідуального навчального плану, місця та часу навчання [3, с. 25]. Реалізуючи нову навчальну парадигму, яка передбачає академічну свободу всіх учасників навчання, здобувачі вищої освіти отримують можливість самостійно формувати свою навчальну траєкторію за допомогою кредитної системи. Враховуючи отриману «кількість» навчання, вона робить його мобільним. В свою чергу, кредитна система потребує розробки нового покоління навчальних стандартів та їх постійного вдосконалення. Перехід до асинхронного планування навчального процесу, в рамках якого кожен студент навчається згідно з індивідуальним навчальним планом, потребує докорінної перебудови всієї системи управління навчанням аж до її повного перепроєктування.

Вищезазначені інноваційні перетворення у навчальній сфері обумовлюють необхідність розвитку менеджменту цих сфер діяльності. В системі управління вищою освітою радянських часів майже не існувало теоретичних досліджень, а також практичного досвіду демократичного керування закладами вищої освіти, практикувався вибір управлінців з викладачів. Довгий час вважалося, що гарний викладач або науковець апріорі є талановитим керівником навчального закладу, а для керівництва достатньо знати специфіку внутрішніх процесів через те, що проблеми керування не складніші, ніж педагогічні або дослідницькі завдання. Пізніше прийшло усвідомлення того, що керівник, менеджер – це окрема спеціальність, володінню якою потрібно окремо навчатися, а опанувати її може не кожен. Необхідність додаткової підготовки і навчання керівників закладів освіти та кадрового резерву на керівні посади обумовлена зміною характеру діяльності керівника, загостренням конкурентної боротьби в освітньому середовищі.

Основний спектр глобальних проблем управління в закладах вищої освіти пов'язаний у першу чергу з не адаптованістю як кадрового складу, так і

структур управління до умов, що змінилися [4, с. 10]. Деякі керівники все ще орієнтуються на виконання оперативних короткострокових цілей та завдань, в першу чергу внутрішнього характеру. При цьому фактично відсутньою є система прийняття випереджаючих рішень. Розвиток нового мислення керівного і професорсько-викладацького складу, орієнтованого на уміння бути ефективними у нових ринкових умовах є одним із найважливіших та найскладніших завдань закладів вищої освіти на сучасному етапі.

Таким чином, нові сучасні потреби ринку праці змушують вищі навчальні заклади розробляти нові концепції свого розвитку, втілювати інновації, аналізувати конкурентні переваги і виробляти стратегію, яка зможе забезпечити сталий та гармонічний розвиток на майбутнє. Це можливо лише за умови збалансованості планів розвитку та доступних ресурсів. Сучасні заклади вищої освіти постали перед необхідністю переходу до стратегічного планування і стратегічного управління своєю діяльністю. Сьогодні необхідним є використання таких методів навчання та управління, які б збільшували адаптивні можливості університетів до мінливих умов освітнього середовища. Життєздатним буде лише той заклад вищої освіти, в основу філософії якого покладено прагнення до змін та самовдосконалення.

Література

1. EDUCATION FOR ALL 2000-2015: achievements and challenges. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO Publishing 2015. 499 p.
2. Howaldt J., Butzin A., Domanski D., Kaletka C. Theoretical approaches to social innovation – A critical literature review. Dortmund: Sozialforschungsstelle, 2014. 163 p.
3. Гавриляк І.С. Ідеї становлення освітніх інновацій в сучасній Україні. Молодий вчений. 2018. № 3.1 (55.1). С. 23-26.
4. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2020. 444 с.